

Финансы и статистика, 1985. — 367 с.

В публикации рассматривается понятие учетной политики, ее место в организации учета. Наводятся пути решения основных проблем на которые наталкиваются предприятия при формировании учетной политики.

Ключевые слова: *учетная политика, организация учета, приказ об учетной политике, отчетность, бухгалтерский учет.*

УДК 658.14

O.A. Nuzhna, Ph.D., Assistant professor

S.O. Purig, Ph.D., Associate professor

Lutsk National Technical University

EVOLUTION OF FUNCTIONS OF CAPITALIZATION IN THE ECONOMIC TRANSFORMATION

Abstract. *The article explored the nature and content capitalization. Proved that the capitalization - a fundamental process, the economic content of which is to increase the cost of capital, which belongs to the subject at all levels of management, as a result of their economic growth potential and efficiency. Considered and systematized capitalization function in ensuring the functioning entities at both the national economy and the level of the individual subject: capitalization function as a criterion in determining the market value of the enterprise upon which formed important information for managers, owners and investors in management decisions on the choice of the prospects for its development; an optimal capital structure on the basis of evaluating the effectiveness of its components, both tangible and intangible assets, human capital, income; enhance economic security based on increasing the share of equity in its total value; financial management; which is the timely formation of all types of financial resources, a systematic search for additional reserves accumulate financial resources to ensure proper financial enterprise development ; distribution, reproductive, strategy, innovation, assessing prognostic, mobilization, stimulating, informative, protective, social, economic, planning, organization and control. A division make the entire set of functions capitalization into two parts: 1) economics - applies to both individual entities as well as the entire national economy; 2) social - dealing with the problem of living standards and social infrastructure.*

Keywords: *capitalization, control, optimal capital structure, organization, planning, market value, a function of capitalization.*

O.A. Нужна, к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту

С.О. Пуріг, к.е.н., доцент кафедри фінансів

Луцький національний технічний університет

ЕВОЛЮЦІЯ ФУНКЦІЙ КАПІТАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

У статті досліджено сутність та зміст капіталізації. Розглянуто та систематизовано функції капіталізації у забезпеченні функціонування суб'єктів господарювання як на рівні національної економіки, так і на рівні окремого суб'єкта. Запропоновано здійснити поділ всієї сукупності функцій капіталізації на два блоки: економічний, який стосується як окремих суб'єктів господарювання, так всієї національної економіки; соціальний, який стосується проблем життєвого рівня населення і розвитку соціальної інфраструктури.

Ключові слова: *капіталізація, контроль, оптимальна структура капіталу, організація, планування, ринкова вартість, функції капіталізації.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Вчені розглядають капіталізацію як фундаментальний процес, економічний зміст якого полягає в підвищенні вартості капіталу, який належить суб'єктам всіх рівнів господарювання, в результаті зростання їх господарського потенціалу і ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки у науковій літературі з'явилося багато публікацій, присвячених теоретичним та практичним проблемам капіталізації. Так, у своїх працях висвітлюють різні аспекти капіталізації як вітчизняні вчені (Беновська Л.Я., Брюховецька Н.Ю., Геєць В.М., Козоріз М.А., Мельник Л.М., Побурко О.Я.,

Шумська С.С.), так і зарубіжні (Гальцева О.В., Дедкова М.В., Казинцев В.В., Малова Т.О., Христоворова І.В.).

Зокрема, досліджуються питання стосовно визначення сутності та змісту поняття «капіталізація», класифікації її видів і форм, методів оцінки та напрямів підвищення, а також факторів, які впливають на капіталізацію.

Аналіз останніх досліджень показав, що хоча поняття «капіталізація» не нове, однак однозначного визначення даної категорії на сьогоднішній день в науці немає. Немає також чіткого розмежування понять відносно капіталізації в різних сферах економіки. Вважаємо, що недостатньо вивченими також є функції капіталізації як результат продуктивних економічних змін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є вивчення та систематизація функцій капіталізації у забезпеченні функціонування суб'єктів господарювання як на рівні національної економіки, так і на рівні окремого суб'єкта.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Зміст капіталізації та її роль у забезпеченні функціонування підприємств розкривають її функції.

Враховуючи реальний стан і проблеми розвитку економіки України, професор Козоріз М.А. пропонує на рівні вітчизняних підприємств виділяти три ключові функції капіталізації, реалізація яких спрямована на підвищення ефективності їх функціонування:

– функція капіталізації як критерію у визначенні ринкової вартості підприємства, на основі якої формується важлива інформація для менеджерів, власників та інвесторів в прийнятті управлінських рішень щодо вибору перспектив його розвитку;

– встановлення оптимальної структури капіталу підприємства на основі оцінки ефективності таких його складових, як матеріальні і нематеріальні активи, людський капітал, прибуток;

– підвищення економічної безпеки підприємства на основі збільшення частки власного капіталу в його сумарній величині [4, с. 108].

Погоджуючись із думкою Улянич Ю.В., зазначимо, що одна з основних функцій капіталізації - управління фінансовими ресурсами. Сутність даної функції полягає у своєчасному формуванні всіх видів фінансових ресурсів, систематичному пошуку резервів додаткового накопичення фінансових ресурсів для забезпечення належного фінансового розвитку підприємства [8].

Також вчені виділяють функції планування, організації та контролю.

Зокрема, функція планування полягає в розробці та реалізації планів, що визначають майбутній стан економічної системи, шляхів і способів його досягнення та використання окремих видів ресурсів [5].

Організаційна функція передбачає розподіл фінансових ресурсів для виконання планів підприємства. На стадії реалізації цієї функції керівники повинні використовувати всі фізичні та інтелектуальні можливості своїх працівників, технічні пристрої та обладнання, а також кошти для досягнення найефективнішої діяльності підприємства, всі можливості залучення коштів на удосконалення устаткування (НТП), перекваліфікацію або підвищення кваліфікації працівників, збільшення розміру оплати праці, будівництво додаткових споруд, закупівлю обладнання [1].

Призначення контрольної функції полягає в забезпеченні збалансованості між власним капіталом і залученим. Важливість даної функції пояснюється тим, що фінансові фонди будь-якого підприємства обмежені певною сумою, яку потрібно витратити ефективно в умовах невизначеності і ризику.

Зазначимо, що трактування контрольної функції капіталізації практично повторює таку функцію, як встановлення оптимальної структури капіталу підприємства (за Козоріз М.А.).

Як зазначає російський науковець Малова Т.А., на сучасному етапі на перший план виходить аналіз функцій, які відображають створення умов не тільки для стійкого функціонування й модернізації національного господарства, а й для реалізації економічної

стратегії в довгостроковому періоді. У своїх працях автор називає і характеризує такі функції процесу капіталізації:

– розподільча функція процесу капіталізації, що забезпечує перелив капіталу між секторами та суб'єктами економіки, і це створює тенденцію вирівнювання граничної продуктивності капіталу в реальному секторі національної економіки;

– відтворювальна функція процесу капіталізації забезпечує постійність кругообігу й нагромадження капіталу як на рівні національної економіки, так і на рівні окремого суб'єкта (завдяки цій функції процес капіталізації має регулюючий вплив на темпи і пропорції розвитку господарства, зміни галузевої й територіальної структури);

– стратегічна функція процесу капіталізації полягає у формуванні джерел ресурсів, що забезпечують можливість стратегічного розвитку економічного суб'єкта в довгостроковому періоді;

– інноваційна функція процесу капіталізації полягає у фінансуванні нововведень за рахунок того, що інноваційна діяльність має амбівалентний характер: з одного боку, зменшує ринкову вартість об'єкта, знецінюючи його основні виробничі фонди, з іншого – підвищує її, збільшуючи вартість нематеріальних активів і оборотних фондів. Змінюючи співвідношення між інноваційним і традиційним способами господарювання на користь інноваційної діяльності, процес капіталізації створює додаткову вартість, яка зростає внаслідок генерації потоків інновацій із залученням дедалі менших за обсягами запасів фізичного капіталу. Його заміщує капітал у формі прав на фінанси, технології, інформацію, інші інтелектуальні ресурси [6].

Побурко О.Я., крім вже названих розподільчої та стратегічної функцій, виділяє наступні:

– оцінююча, тобто відображення оцінки фінансового-господарської діяльності підприємства з метою вивчення її ефективності та виявлення наявних резервів, відповідальність діяльності підприємства міжнародним критеріям ефективності;

– прогностична – слугує індикатором майбутнього стану підприємства, основний зміст цієї функції полягає в оцінюванні потенціалу підприємства;

– мобілізаційна – полягає у залученні ресурсів для цілей організації, розширення виробництва, швидкого освоєння сучасних технологій тощо;

– стимулююча – виступає індикатором економічного, науково-технічного розвитку підприємницької діяльності;

– інформаційна – дає змогу оперативно зібрати чи розповсюдити інформацію про рівень економічної стійкості та інвестиційної привабливості підприємства на мікро-, мезо- та макрорівні [7].

Прогностичну (або прогнозну) функцію капіталізації також вивчав російський вчений Казинцев В.В., який досліджував питання аналізу поточного стану ринкової капіталізації підприємства, а також виявлення її потенційних можливостей і прогнозування джерел і перспектив розвитку підприємства в майбутньому [2].

Янчевський В.Л., крім вже розглянутих відтворювальної та інноваційної функцій, додатково виділяє такі функції капіталізації:

– захисна – проявляється в тому, що завдяки збільшенню розміру капіталу підприємство піднімається на вищій щабель економічного потенціалу та досягає гарної ділової репутації;

– соціальна функція – несе в собі можливість підвищення життєвого рівня населення. Зокрема, ключовою умовою успішного розвитку соціальної інфраструктури села є збалансований розвиток аграрних підприємств. Формування джерел фінансування соціальної інфраструктури села має здійснюватись за рахунок диверсифікації грошових потоків, а саме: власних джерел коштів аграрних підприємств, короткострокових та довгострокових інвестицій, банківського кредитування та державного субсидування. Урізноманітнення джерел фінансування сприятиме всебічному розвитку як виробничої, так і невиробничої сфер сільськогосподарських підприємств. Вирішення таких завдань здійснюється за рахунок капіталізації та модернізації підприємств аграрної сфери [9, с. 315-316].

Вчені Інституту економіки промисловості НАН України в рамках виконання у 2006-2009 рр. науково-дослідної роботи «Шляхи капіталізації і методи регулювання господарської діяльності підприємств базових галузей промисловості» досліджували економічну і соціальну функції капіталізації [3]. Погоджуючись із цією думкою і враховуючи викладене, пропонуємо всю сукупність функцій капіталізації поділити на два блоки:

1) економічний - стосується як окремих суб'єктів господарювання, так всієї національної економіки;

2) соціальний – стосується проблем життєвого рівня населення і розвитку соціальної інфраструктури.

Таким чином, економічний блок функцій капіталізації включатиме, на нашу думку, такі функції: критерій визначення ринкової вартості підприємства, встановлення оптимальної структури капіталу підприємства, підвищення економічної безпеки підприємства, розподільча, відтворювальна, стратегічна, інформаційна, оцінююча, прогностична, мобілізаційна, стимулююча, інноваційна, захисна, управління фінансовими ресурсами, економічну, планування, організації та контролю.

Відповідно, соціальний блок функцій капіталізації включає лише одну – соціальну – функцію.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, вчені використовують різні підходи до визначення функцій капіталізації залежно від об'єкта чи мети дослідження. На нашу думку, всі розглянуті вченими функції капіталізації є достатньо обґрунтованими. Вважаємо за доцільне здійснити поділ всієї сукупності функцій капіталізації на два блоки – економічний та соціальний.

Список використаних джерел

1. Звягильский, Е. Капитализация – основа и направление повышения стоимости Украины [Электронный ресурс] / Е. Звягильский. – Режим доступа: <http://2000.net.ua/derjava/opyt/66154>. (дата звернення 18.10.2014р.). — Заголовок з екрана.
2. Казинцев, В.В. Рыночная капитализация российских промышленных корпораций как фактор экономической эффективности производства [Текст] : автореф. дис. ... канд. экон. наук. – Москва, 2003. – 27. с.
3. Капитализация предприятий: теория и практика [Текст] : моногр. / под ред. д.э.н., проф. И.П. Булеева, д.э.н., проф. Н.Е. Брюховецкой; НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти ; ДонУЭП. — Донецк, 2011. — 328 с.
4. Козоріз, М.А. Функції капіталізації в забезпеченні ефективного розвитку підприємств / М.А. Козоріз, І.З. Сторонянська // Капіталізація підприємств та фінансових організацій: теорія і практика [Текст] : тези доп. і повідом. міжнар. наук.-практ. конф. (Донецьк, 27 трав. 2011 р.) / НАН України, І-т еко-номіки пром-ті ; редкол. : І.П. Булеев (відп. ред.) та ін. — Донецьк, 2011. — 240 с.
5. Косачев, Ю.В. Эффективность корпоративной структуры, реализующей инновации [Текст] / Ю.В. Косачев // Экономика и математические методы. — 2001. — Т. 37. — №3. — С. 36—51.
6. Малова, Т.А. Капитализация в условиях российской экономики: Теоретические и практические аспекты [Текст] / Т.А. Малова. — [2-е изд.]. — М. : Либроком, 2009. — 208 с.
7. Побурко, О.Я. Організація управління капіталізацією господарського комплексу [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук : спец. 08.02.03 „Організація управління, планування і регулювання економікою” / О.Я. Побурко. — Львів, 2001. — 19 с.
8. Улянич, Ю.В. Развитие капитализации сельскогосподарських підприємств [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук : спец. 08.00.04 „Економіка та управління підприємствами” / Ю.В. Улянич. — Умань, 2012. — 20 с.
9. Янчевський, В.Л. Економічна сутність капіталізації підприємств та напрями її здійснення

[Текст] / В.Л. Янчевський // Вісник Житомирського національного агроекологічного університету. — 2011. — №2. — С. 308—319.

В статье исследованы сущность и содержание капитализации. Рассмотрены и систематизированы функции капитализации в обеспечении функционирования субъектов хозяйствования как на уровне национальной экономики, так и на уровне отдельного субъекта. Предложено осуществить разделение всей совокупности функций капитализации на два блока: экономический – касается как отдельных субъектов хозяйствования, так и всей национальной экономики; социальный – касается проблем жизненного уровня населения и развития социальной инфраструктуры.

Ключевые слова: капитализация, контроль, оптимальная структура капитала, организация, планирование, рыночная стоимость, функции капитализации.

УДК 336.74

O.M. Petruk, Doctor of Economics, Professor

O.V. Melnychenko, Ph.D., Doctoral candidate

Zhytomyr State Technological University

MODERN TRENDS OF INTERNATIONAL CIRCULATION OF E-MONEY

Abstract. *This article presents the current international research projects in the field of currency, money transfer and payment systems. Analyzed essence, nature and place of e-money in these projects as a scientific category and legal relations. Studied and described the principles of the global financial instruments, in particular, PayPal and Bitcoin, the advantages of using them, are given characteristics and benefits of their use. In addition demonstrated the mechanism of functioning of SEPA in the European Union and investigated the benefits of its use for the economies of countries – members of EU.*

Keywords. *E-money, PayPal, Bitcoin, SEPA.*

*O.M. Петрук, д.е.н., професор, Директор Інституту обліку і фінансів,
завідувач кафедри фінансів і кредиту*

O.V. Мельниченко, к.е.н., докторант

Житомирський державний технологічний університет

СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОБІГУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ

У статті проведено дослідження актуальних міжнародних проектів у галузі грошового обігу, переказу коштів та платіжних систем. Проаналізовано їх суть та природу, а також визначено місце електронних грошей як наукової категорії та в розумінні міжнародного права у зазначених проектах.

Ключові слова. *Електронні гроші, PayPal, Bitcoin, SEPA.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Поняття електронних грошей як зрозуміла економічна категорія та як платіжний засіб, використання якого регламентується національним законодавством з'явилося, в Україні у 2008 році із прийняттям Національним банком України нормативного документу з питань емісії та обігу на території України електронних грошей. Разом з тим, світова спільнота вже певний час до цього розуміла що є електронними грошима та використовувала їх у повсякденному житті, хоч і не масово й не всеохопно. Таким чином, використання вказаного платіжного засобу для частини світу не є новим, тому напрацювання країн, що мають досвід їх використання, обліку й організації обігу доцільно вивчити та врахувати при побудові систем електронних грошей в Україні та у процесі наукових досліджень за цією тематикою.

З іншого боку є певні протиріччя і не повне розуміння в суспільстві щодо сучасних платіжних інструментів та зв'язку електронних грошей з ними. І якщо теоретичним аспектам електронних грошей та їх місцю в теорії грошей приділялась увага, в тому числі й у наших працях, то дослідженню таких сучасних систем платежу як SEPA, PayPal(ПейПел), Bitcoin